

natuurtoets

Quickscanonderzoek Welgelegen scholen, Almelo

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Oprachtgever

Gemeente Almelo

Status

Definitief

Zuiderzeelaan 53
8017 JV Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscanonderzoek Welgelegen scholen, Almelo

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode	Datum	Status
22-348	29 september 2022	Definitief

Auteur(s)

R.J. (Ramon) Robben

Tweede lezer

R. (Rutger) Olthof

Opdrachtgever

Gemeente Almelo

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Robben, R.J. (2022). Quickscanonderzoek Welgelegen scholen, Almelo. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 22-348. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

	Samenvatting	1
1.	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en doelstelling	3
1.2	Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling	3
1.3	Leeswijzer	5
2.	Wettelijk kader en methode	6
2.1	Wettelijk kader	6
2.2	Onderzoeksmethode	8
3.	Gebiedsbescherming en houtopstanden	10
3.1	Natura 2000	10
3.2	Natuurnetwerk Nederland	11
3.3	Houtopstanden	11
4.	Soortbescherming	13
4.1	Flora	13
4.2	Zoogdieren	13
4.3	Vogels	17
4.4	Amfibieën	18
4.5	Dagvlinder	19
4.6	Overige soorten	19
5.	Geraadpleegde bronnen	20

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

Gemeente Almelo is voornemens nieuwbouw mogelijk te maken met plan 'Welgelegen' in Almelo. Om plaats te maken voor de nieuwbouw wordt huidige bebouwing in de vorm van twee scholen en een gymzaal gesloopt. Wet- en regelgeving voor bescherming van de natuur verplichten vooraf te toetsen of activiteiten conflicteren met beschermde natuurwaarden. Deze natuurtoets is bedoeld om inzicht te krijgen in mogelijke effecten op aanwezige natuurwaarden die op kunnen treden door de werkzaamheden die door de beoogde bestemmingswijziging mogelijk worden gemaakt.

Gebiedsbescherming en houtopstanden

- Het plangebied ligt op ruim 7,2 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. Directe negatieve gevolgen worden vanwege deze ligging op voorhand uitgesloten. Indirecte (uitstralende) gevolgen (met uitzondering van stikstofdepositie) worden gezien deze afstand, de aard en omvang van de ingreep en de tussenliggende bebouwing en infrastructuur eveneens uitgesloten.
- Omdat in Natura 2000-gebieden beschermde waarden aanwezig zijn die gevoelig zijn voor stikstof, is het nodig de stikstofdepositie te berekenen. Zo dient in ieder geval de stikstofdepositie tijdens de gebruiksfase in beeld te worden gebracht. Sinds 1 juli 2021 zijn alle gevolgen van stikstofdepositie tijdens de aanleg- en sloopfase van bouwprojecten vrijgesteld van onderzoeksplicht. Voor wat betreft de aanleg- en sloopfase van het initiatief is voor het onderdeel stikstofdepositie daarom geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig. Echter staat deze vrijstelling voor de aanleg- sloopfase ter discussie in een procedure bij de Raad van State. Een uitspraak in deze zaak wordt het najaar 2022 verwacht. Wanneer de vrijstelling vervalt, moet naast de gebruiksfase ook de aanleg- en sloopfase inzichtelijk worden gemaakt.
- Het plangebied ligt op ruim 7,0 kilometer afstand van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Vanwege de lokale aard van de beoogde ingreep en de tussenliggende afstand worden negatieve effecten op wettelijke kenmerken en waarden van het NNN uitgesloten.
- De te vellen bomen in het plangebied vormen geen houtopstand die beschermd is onder de Wet natuurbescherming doordat deze liggen binnen de bebouwde kom Wet natuurbescherming. Echter kunnen wel gemeentelijke kapregels van toepassing zijn en is mogelijk een omgevingsvergunning nodig.

Soortbescherming

- In het plangebied zijn potentiële vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in de twee schoolgebouwen. Het betreft ruimtes in spouwmuren die toegankelijk zijn door onder andere open stootvoegen. Verblijfplaatsen van vleermuizen in de gymzaal en bomen worden uitgesloten.
- In het plangebied zijn potentiële verblijfplaatsen van egel aangetroffen. Potentiële verblijfplaatsen kunnen aanwezig zijn in struiken en dichte begroeiing tegen de scholen en gymzaal aan. Ook is er geschikt foerageergebied aanwezig in de vorm van gazons en opgaande begroeiing.
- In het plangebied is geen potentie aangetroffen voor nestlocaties of leefgebied van jaarrond beschermde vogelsoorten zoals huismus en gierzwaluw.

- Wel is broedbiotoop van algemene vogelsoorten zoals houtduif, merel, kauw, ekster en Turkse tortel te verwachten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden.
- In het plangebied zijn geen amfibieën, flora, reptielen, ongewervelden en vissen aangetroffen of te verwachten die bescherming genieten, uitgezonderd soorten waarvoor vrijstelling geldt in de provincie Overijssel.

Advies en vervolgstappen

- Op basis van voorliggend quickscanonderzoek is het niet mogelijk om te bepalen of de onderdelen ‘soortbescherming en gebiedsbescherming’ van de Wet natuurbescherming de wijziging van de bestemming in de weg staan. Hiervoor is het eerst nodig onderstaande adviezen op te volgen. Het onderdeel ‘houtopstanden’ staat de wijziging van de bestemming niet in de weg.
- Bij het slopen van de twee schoolgebouwen en de gymzaal is mogelijk sprake van schade aan vleermuizen die verblijfplaatsen in de spouwmuren kunnen hebben. Hierdoor is het nodig om te onderzoeken of de bebouwing in gebruik is als verblijfplaats door vleermuizen, om vervolgens te kunnen bepalen of verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden. Onderzoek naar vleermuizen bestaat uit vijf nachtelijke bezoeken in de periode half mei t/m eind september.
- Ook is bij het slopen van de twee schoolgebouwen en de gymzaal en het verwijderen van opgaand groen mogelijk sprake van schade aan verblijfplaatsen en foerageergebieden van egel. Voor egel geldt sinds februari 2021 in Overijssel geen nadere onderzoeksplicht meer en kan dus gelijk ontheffing worden aangevraagd. Dit is noodzakelijk om de werkzaamheden binnen de kaders van de Wet natuurbescherming uit te laten voeren.
- Werkzaamheden die broedbiotopen van alle aanwezige vogels wezenlijk verstoren of beschadigen moeten altijd worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na half november. Wanneer werkzaamheden in de periode half maart – half november worden opgestart, adviseren we om het plangebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Gemeente Almelo heeft het voornemen om nieuwbouw in Almelo mogelijk te maken met het plan 'Welgelegen'. Hierbij wordt nieuwbouw gepleegd aan de straat Welgelegen in Almelo op locaties waar zich momenteel twee schoolgebouwen en een gymzaal bevinden. De scholen worden momenteel als anti-kraak verhuurd. De gymzaal is niet in gebruik. Om ruimte te maken voor de geplande nieuwbouw worden deze drie gebouwen gesloopt. Voor het beoogde initiatief is een bestemmingsplanwijziging nodig. Omdat de werkzaamheden die door de beoogde bestemmingswijziging mogelijk worden gemaakt mogelijk negatieve gevolgen kunnen hebben voor beschermde natuurwaarden, dient dit initiatief getoetst te worden aan het natuurbeschermingsrecht. Naar aanleiding hiervan is Ecogroen gevraagd om een quickscan natuurtoets uit te voeren.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling

Het plangebied is gelegen in de wijk Schelfhorst in het noordoosten van Almelo aan de straat Welgelegen. Het betreft twee schoolgebouwen gelegen aan de Welgelegen 10 en Welgelegen 6 gebouwd in respectievelijk 1973 en 1975. Beide schoolgebouwen hebben een plat dak van bitumen dakleer. Tussen deze schoolgebouwen bevindt zich een in 1985 gebouwde gymzaal (eveneens met bitumen plat dak) gelegen aan de Welgelegen 8 welke ook deel uitmaakt van het plangebied (zie figuur 1.1 en 1.2). Rondom de bebouwing bevindt zich begroeiing in de vorm van meerdere bomen(lanen), struiken, heggen en gazons. Er bevindt zich geen permanent oppervlakte binnen het plangebied.

Figuur 1.1 Ligging plangebied in het noorden van Almelo. Bron achtergrondkaart: PDOK.

Figuur 1.2 Impressie foto's plangebied. Links- en rechtsboven: overzichtsfoto's scholen. Linksonder: gymzaal tussen scholen in. Rechtsonder: Een van de paden en bomenlanen om de scholen heen. Bron foto's: Ecogroen.

Om de nieuwbouw plannen te realiseren worden de twee schoolgebouwen en de gymzaal gesloopt. Op moment van schrijven van deze natuurtoets is de precieze inrichting van de nieuwbouw onbekend. Zo is ook onbekend of bomen worden geveld of struiken worden verwijderd. In dit rapport wordt uitgegaan van de 'worst-case'-scenario waarin alle bebouwing wordt gesloopt en aanwezige bomen en struiken worden verwijderd.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het wettelijk kader waarbinnen de natuurtoets is uitgevoerd en de onderzoeksmethodiek beschreven. Op basis van de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van te verwachten effecten op beschermde gebieden, houtopstanden (hoofdstuk 3) en soorten (hoofdstuk 4). Tevens is beschreven of, en zo ja, welke, vervolgstappen nodig zijn in het kader van de Wet natuurbescherming. Tot slot zijn de geraadpleegde bronnen vermeld in hoofdstuk 5.

2. Wettelijk kader en methode

2.1 Wettelijk kader

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden (Overheid, 2022). In dit rapport wordt getoetst aan de bescherming van soorten, gebieden en houtopstanden. In kader 2.1 wordt een samenvatting van de relevante wetteksten gegeven.

Kader 2.1 Wet natuurbescherming

Zorgplicht (artikel 1.11)

De Wet natuurbescherming (ook: Wnb) kent een zorgplicht voor natuur en soorten. De zorgplicht is altijd van kracht, ook ten aanzien van niet beschermde natuur. Artikel 1.11 schrijft voor dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor beschermde gebieden, in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn/haar handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een beschermd gebied of voor in het wild levende soorten, laat deze handelingen achterwege of voorkomt de gevolgen. Dit laatste kan door het treffen van maatregelen ter voorkoming van schade of -als zelfs dat niet kan- de ontstane schade zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Een voorbeeld van (een maatregelen in het kader van) zorgplicht is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten.

Natura 2000 (hoofdstuk 2)

Hoofdstuk 2 regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bestaande uit Habitatrictlijngebieden (HR) en Vogelrichtlijngebieden (VR). Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor de bescherming van natuurlijke habitats, habitats van soorten en leefgebieden van vogels. Artikelen 2.1 tot en met 2.11 van de Wet regelen de bescherming van (de doelen voor) Natura 2000-gebieden. Artikel 2.7 verplicht om vooraf te beoordelen of plannen en projecten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden significant negatieve gevolgen kunnen hebben op de voor deze gebieden geformuleerde doelen. Als uit de beoordeling blijkt dat geen significant negatieve gevolgen optreden dan kan een plan worden vastgesteld of is een vergunning voor een project niet nodig. Zijn significant negatieve gevolgen niet uit te sluiten dan is een nadere beoordeling nodig. Artikel 2.8 bevat de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan voor het vaststellen van een plan of het verlenen van een vergunning. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of handeling plaatsvindt, soms is dat het Rijk.

Soorten (hoofdstuk 3)

Hoofdstuk 3 regelt de bescherming van soorten. De bescherming van soorten is verdeeld over de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10. Het betreft de bescherming van:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), in de praktijk vaak onderverdeeld in:
  - Vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus, gierzwaluw en buizerd.
  - Overige vogels, waarvan nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd (periode van nestbouw, ei-leg, broeden en voeren van de jongen op het nest).
- Soorten (exclusief vogels) van de Habitatrictlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I), zoals bedoeld in artikel 3.5.
- Andere soorten (artikel 3.10), onderverdeeld in:
  - Soorten waarvoor een ontheffing vereist kan zijn.
  - Soorten waarvoor -op basis van de betreffende provinciale verordening- vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt.

Indien effecten niet zijn uit te sluiten moet -voorafgaand aan het vaststellen van een plan- zijn beoordeeld of er uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing. Als er aantoonbaar uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing dan kan het plan worden vastgesteld. Als bij ruimtelijke ingrepen verbodsbepalingen worden overtreden dan is het noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen bij het bevoegd gezag, tenzij gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of activiteit

plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Voor het verkrijgen van een ontheffing moet zijn beschreven hoe de initiatiefnemer ervoor zorgt dat schade aan beschermde soorten tot een minimum beperkt blijft, welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn, dat alternatieven ontbreken, aan welk wettelijk belang wordt voldaan en dat de staat van instandhouding van de betreffende soort niet in gevaar komt.

Houtopstanden (hoofdstuk 4)

Hoofdstuk 4 regelt de bescherming van houtopstanden. Een bij Wet beschermde houtopstand betreft een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend buiten de bebouwde kom, die een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen. Voor het kappen (van een deel) van een beschermde houtopstand geldt meld- (artikel 4.2) en herplantplicht (artikel 4.3). Er geldt een verbod op de kap als het voornemen daartoe niet (maximaal een jaar en minimaal een maand) vooraf is gemeld bij bevoegd gezag. Binnen drie jaar moet dezelfde grond op bosbouwkundig verantwoorde wijze zijn herbeplant. De gemeenteraad stelt de grens bebouwde kom Wet natuurbescherming vast. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Provinciale staten kunnen in de provinciale verordening regels opnemen over de melding en de herplant, zoals herplant op andere gronden dan waar de (deels) gevelde opstand stond.

Wet stikstofreductie en natuurverbetering

Per 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in werking getreden. Door het in werking treden van deze wet en bijbehorende besluit (Bsn) en regeling (Rsn) worden gevolgen van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden veroorzaakt door bouw- en sloopactiviteiten (aanlegfase) buiten beschouwing gelaten voor plannen en projecten (zie kader 2.2).

Kader 2.2 Wet stikstofreductie en natuurverbetering

Op 1 juli 2021 is de nieuwe Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in werking getreden. Samen met een daarbijkomende Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) - het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering (Bsn) – en een ministeriële regeling ter aanvulling van de Wsn en het Bsn – de Regeling stikstofreductie en natuurverbetering (Rsn) - zorgt deze wet (onder andere) voor een vrijstelling van de gevolgen van stikstofdepositie in de aanlegfase. Ook bevat de wet een toekomstige stikstofemissiereductieplicht voor bouw- en sloopwerkzaamheden. De Wsn bevat de grondslag van de partiële vrijstelling en stikstofemissiereductieplicht, de Bsn borgt de daadwerkelijke invulling van de Wsn en de Rsn regelt onder andere de aanvraagvereisten bij een omgevingsvergunning voor bouwen. De Wsn is opgenomen in de Wet natuurbescherming.

Toetsingskader bestemmingsplannen

Ten behoeve van vaststelling of wijziging van een bestemmingsplan dient (conform jurisprudentie¹) ten aanzien van Natura 2000 de Wet natuurbeschermingstoets uitgevoerd te worden. Deze is vastgelegd in artikel 2.7 lid 1 Wnb & artikel 2.8 lid 1 Wnb. Dit houdt kortweg in dat voorafgaand aan vaststelling van het bestemmingsplan moet worden nagegaan of (uitvoering van) het plan kan leiden tot mogelijk significant negatieve gevolgen op een Natura 2000-gebied. Volgens vaste jurisprudentie bestaat deze toets uit een vergelijking tussen de huidige feitelijke, planologisch legale situatie en de toekomstige maximale plansituatie.

¹ ECLI:NL:RVS:2020:2318

Ten aanzien van soortbescherming (Hoofdstuk 3, Wet natuurbescherming) is in de Wet natuurbescherming geen toetsingskader opgenomen ten aanzien van plannen. Voor soortbescherming wordt in het kader van plannen de uitvoerbaarheidstoets uitgevoerd, die volgt uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Met deze toets wordt de vraag of de beschermingsregimes uit de Wet natuurbescherming de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat beantwoord. Vrij vertaald wordt bepaald of er een ontheffing nodig is en zo ja, of er uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing voor het project dat voortvloeit uit het bestemmingsplan.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro; Overheid, 2021) en uitgewerkt in provinciale verordeningen (Provincie Overijssel, 2022). In het Barro staat dat bij provinciale verordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt geometrisch vastgelegd. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen het NNN, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is. De provinciale regels over het NNN gelden alleen voor gronden binnen het NNN. Als gevolg van jurisprudentie (201509359/1/R1) is het wel nodig -in het kader van goede ruimtelijke ordening- te waarborgen dat een plan de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet aantast.

2.2 Onderzoeksmethode

Literatuuronderzoek

Een quickscan natuurtoets bestaat uit een literatuuronderzoek en een veldbezoek. Voorafgaand aan het veldbezoek is literatuuronderzoek uitgevoerd, waarbij is nagegaan of het plangebied in of nabij beschermde gebieden ligt. Daarnaast is op basis van bekende verspreidingsgegevens uit de Nationale Database Flora en Fauna (NDFP) nagegaan of er beschermde soorten in en om het plangebied te verwachten zijn (zie hoofdstuk 5 voor een volledig overzicht van de geraadpleegde bronnen).

Quickscan veldbezoek

De verzamelde informatie uit het literatuuronderzoek vormt de basis voor het veldbezoek dat op 17 augustus 2022 (half bewolkt, droog, 22°C en weinig wind) is uitgevoerd door een ecooloog van Ecogroen. Tijdens het veldbezoek is het plangebied (zie figuur 1.1) en de directe omgeving (tot circa 50 meter rondom) geïnspecteerd. Specifiek is gelet op aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van vogels en potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Op basis van het uitgevoerde literatuuronderzoek en het veldonderzoek is beoordeeld welke beschermde soorten (mogelijk) aanwezig zijn en of het plan negatieve gevolgen heeft op Natura 2000-gebieden en/of het NNN. Vervolgens is op basis van de voorgenomen werkzaamheden bepaald welke effecten kunnen optreden op beschermde soorten, Natura 2000-gebieden en het NNN en of vervolgstappen (zoals nader onderzoek, ontheffing- dan wel vergunningsaanvraag) vereist zijn. Voor het onderdeel houtopstanden is bepaald of het plangebied binnen de bebouwde kom Wet natuurbescherming is gelegen en of de regels voor beschermde houtopstanden van toepassing zijn.

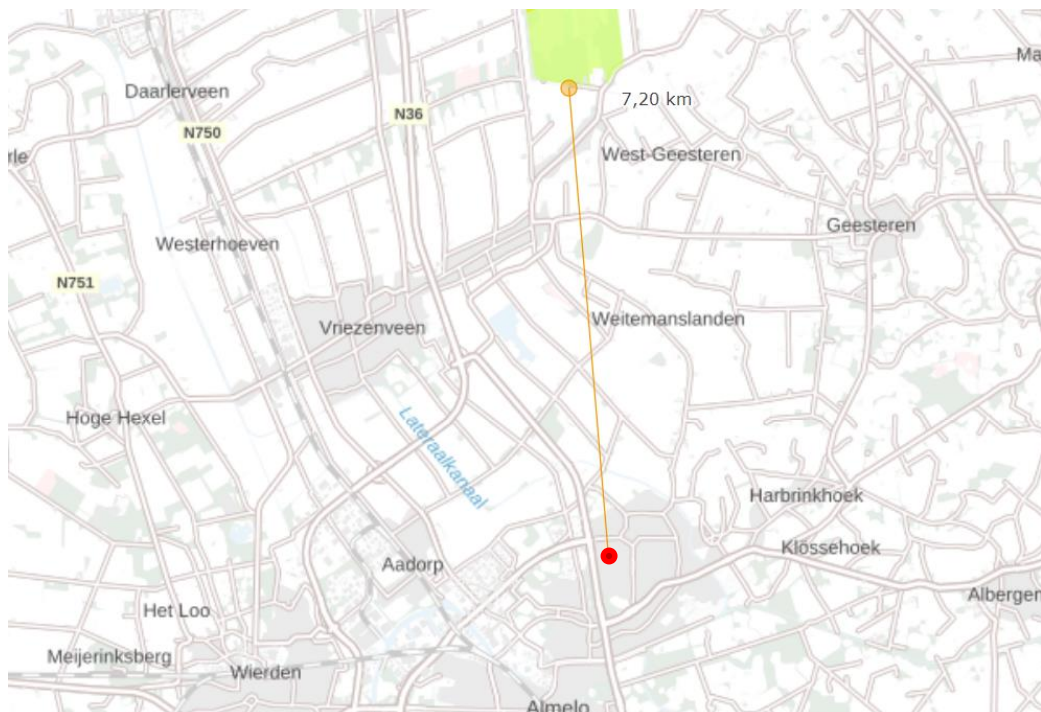

Hiervoor is onder andere gebruik gemaakt van de kaart met de bebouwde kom Boswet van gemeente Almelo (gemeente Almelo, 1977).

3. Gebiedsbescherming en houtopstanden

3.1 Natura 2000

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Engbertsdijkvenen op ruim 7,2 kilometer afstand (zie figuur 3.1). Het initiatief heeft geen directe relatie met de Engbertsdijkvenen of verderop gelegen Natura 2000-gebieden. Directe negatieve gevolgen, waaronder oppervlakteverlies van habitattypen en leefgebieden, worden vanwege deze ligging op voorhand uitgesloten. Indirecte (uitstralende) gevolgen, zoals licht of geluid worden gezien de aard en omvang van de werkzaamheden en de tussenliggende bebouwing en infrastructuur eveneens uitgesloten. De indirecte gevolgen van stikstofdepositie kunnen niet op voorhand worden uitgesloten.

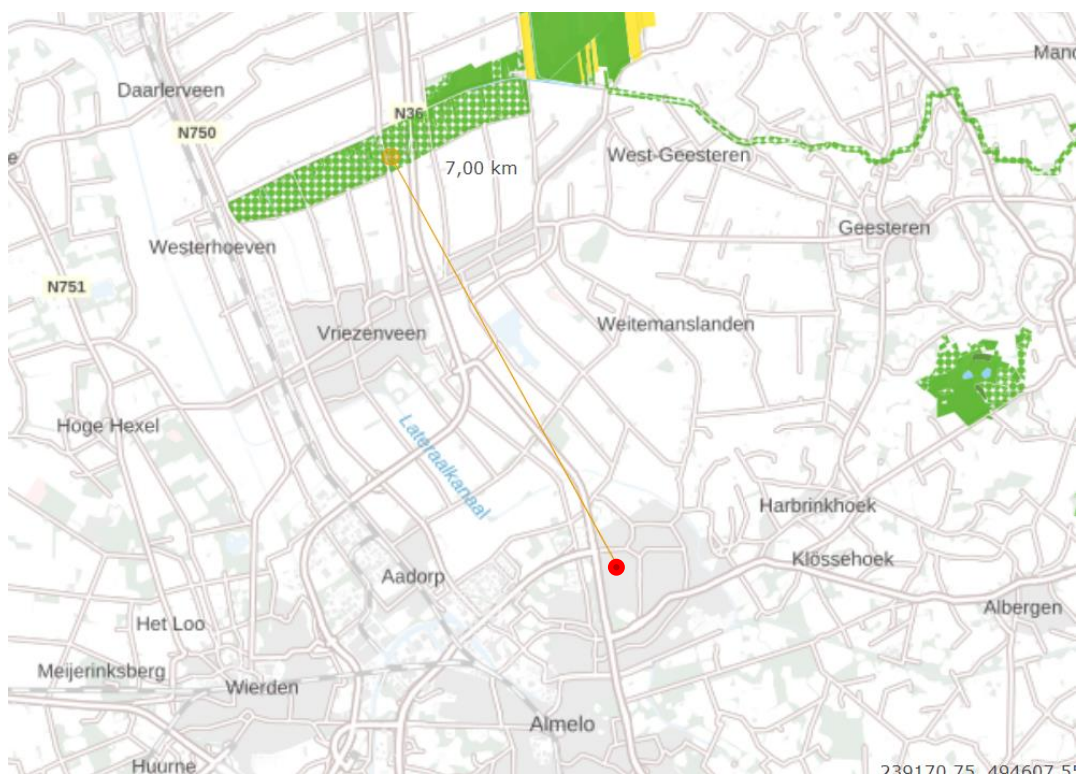
Figuur 3.1 Afstand tussen het plangebied (rood) en Natura 2000-gebied (groen gearceerd): Kaart: Provincie Overijssel.

Stikstofdepositie

Omdat in Natura 2000-gebieden beschermde waarden aanwezig zijn die gevoelig zijn voor stikstof, is het nodig de stikstofdepositie te berekenen. Zo dient in ieder geval de stikstofdepositie tijdens de gebruiksfase in beeld te worden gebracht. Sinds 1 juli 2021 zijn alle gevolgen van stikstofdepositie tijdens de aanlegfase van bouwprojecten vrijgesteld van onderzoeksplicht. Voor wat betreft de sloop en nieuwbouw (sloop- en aanlegfase) gepland aan de Welgelegen straat in Almelo is voor het onderdeel stikstofdepositie daarom ook geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig. Echter staat deze vrijstelling voor de aanleg- sloopfase ter discussie in een procedure bij de Raad van State. Een uitspraak in deze zaak wordt het najaar 2022 verwacht. Wanneer de vrijstelling vervalt, moet naast de gebruiksfase ook de aanleg- en sloopfase inzichtelijk worden gemaakt.

3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt op 7,0 kilometer afstand van het Natuurnetwerk Nederland (zie figuur 3.2). De provinciale regels van Overijssel over het NNN gelden alleen voor ruimtelijke ontwikkelingen waarbij binnen het NNN wordt afgeweken van het bestemmingsplan, wat hier niet van toepassing is. In het kader van goede ruimtelijke ordening is het wel van belang dat de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet worden aangetast.

Figuur 3.2 Afstand tussen het plangebied (rood) en het Natuurnetwerk Nederland (donkergroen). Kaart: Provincie Overijssel.

Vanwege de lokale aard van de beoogde ingreep, de afstand tot het NNN en de tussenliggende bebouwing en infrastructuur worden negatieve effecten op wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN uitgesloten. Dat wil zeggen dat rust, donkerte, openheid van het landschap, de kwaliteit van de bodem, water en lucht, waterhuishouding, oppervlakte, robuustheid, aaneengeslotenheid en de samenhang van het NNN, niet worden aangetast door het voornemen. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van het NNN is niet aan de orde.

3.3 Houtopstanden

De bomen in het plangebied vormen geen houtopstand die beschermd is onder de Wet natuurbescherming. Het plangebied ligt namelijk binnen de bebouwde kom Wet natuurbescherming (zie figuur 3.3). De Wet natuurbescherming houtopstanden geldt alleen voor houtopstanden buiten de bebouwde kom Wet

natuurbescherming. Er is geen melding, herplantplicht, ontheffing en/of compensatie nodig. Let op, naast bescherming van houtopstanden onder de Wet natuurbescherming hanteren gemeenten ook beschermingsregels. Mogelijk is een omgevingsvergunning noodzakelijk.

Figuur 3.3 Ligging plangebied (rode stip) ten opzichte van begrenzing bebouwde kom Wet natuurbescherming (rood omlijnd). Bron: Gemeente Almelo, 1977.

4. Soortbescherming

4.1 Flora

Het plangebied bestaat veelal uit pleinen (verharding), bomenlanen, paden en grasvelden. Hier zijn voornamelijk algemeen voorkomende soorten van ruderaal omstandigheden aanwezig als smalle weegbree, straatgras, madeliefje, zachte ooievaarsbek, krokus en klimop. Ook staan er enkele grote iepen op het terrein. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling, de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens zijn geen beschermde plantensoorten te verwachten binnen het plangebied (NDFP, 2022). Vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora zijn niet aan de orde.

4.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 4.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven.

Kader 4.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bijvoorbeeld bomen, huizen, kelders en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven/ zomerverblijven, baltslocaties/ paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebied

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn potentiële verblijfplaatsen van vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis aangetroffen in de scholen van het plangebied. De gymzaal in het plangebied is niet geschikt om als verblijfplaats voor vleermuizen te fungeren door het ontbreken van geschikte invliegopeningen en afwezigheid van een spouwmuur. De open stootvoegen van de scholen geven toegang tot potentiële verblijfplaatsen in de spouw. Ook de ruimte tussen de muur en de daktrim geven toegang tot de spouwmuur als verblijfplaats (zie figuur 4.1).

Figuur 4.1 Open stootvoegen en ruimte bij daktrim welke mogelijkheden kunnen bieden tot verblijfplaatsen van vleermuizen in de spouwmuur van de scholen. Bron foto's: Ecogroen.

Als gevolg van de sloop van de scholen gaan mogelijk aanwezige vleermuisverblijfplaatsen verloren. Hierdoor is het nodig om te onderzoeken of de bebouwing in gebruik is als verblijfplaats door vleermuizen, om vervolgens te kunnen bepalen of verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden.

Het onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen wordt in de regel uitgevoerd volgens het landelijke vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad, 2021), waarin onder andere de (minimale) onderzoeksinspanning is vastgelegd. De onderzoeksinspanning dient op de te verwachten soorten te worden afgestemd. In deze situatie zijn er vijf nachtelijke bezoeken verspreid in de periode half mei – eind september nodig om de functie van de gebouwen voor vleermuizen in beeld te brengen.

Indien uit dit onderzoek blijkt dat verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, zijn de volgende maatregelen noodzakelijk:

- Wanneer verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan, is hiervoor een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Deze dient te worden aangevraagd bij bevoegd gezag (provincie Overijssel). Hiervoor dient een activiteitenplan opgesteld te worden waarin duidelijk wordt welke functie het plangebied heeft voor vleermuizen, welke effecten optreden en op welke wijze effecten voorkomen worden. De looptijd van een ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming is maximaal 20 weken.
- Bij de planning van de sloop/ nieuwbouw dient rekening gehouden te worden met de seizoensactiviteit van vleermuizen om verstoring in de meest kwetsbare perioden (kraam-, paar- en of overwinteringsperiode) te voorkomen. Normaliter is de meest geschikte periode voor het uitvoeren van (sloop)werkzaamheden 1 september - 1 november en 1 april -15 mei (weersafhankelijk).
- Voorafgaand aan de sloop/nieuwbouw is het noodzakelijk om de bebouwing ongeschikt te maken voor vleermuizen door tochtgaten te maken of vleermuisflappen/kokers aan te brengen. Met een controle kan vervolgens gecheckt worden of de vleermuizen daadwerkelijk vertrokken zijn; NB: Het ongeschikt

maken is alleen toegestaan met een ontheffing Wet natuurbescherming en volgens de voorschriften in de ontheffing.

- Ter vervanging van de te verwijderen verblijfplaatsen dienen vervangende verblijfplaatsen te worden gerealiseerd. Om de periode tussen sloop en nieuwbouw te overbruggen, kunnen tijdelijke voorzieningen als vleermuiskasten opgehangen worden. De kasten dienen in de meeste gevallen drie tot zes maanden voorafgaand aan de sloop geplaatst te worden. Daarnaast dienen in de nieuwbouw of in omliggende gebouwen permanente verblijven aangebracht te worden in de vorm van bijvoorbeeld inbouwkasten.
- Bovenstaande maatregelen dienen te worden uitgevoerd in overleg met een vleermuisdeskundige.

Op basis van voorliggend quickscanonderzoek kan niet bepaald worden of er uitzicht is op ontheffing. Of in voorliggende situatie ontheffing door de provincie Overijssel verleend kan worden, is afhankelijk van de resultaten van het aanvullende vleermuisonderzoek.

Vliegroutes en foerageergebieden

De bebouwing en de bomenlanen in het plangebied vormen lijnvormige structuren die mogelijk gebruikt worden als vliegroute door vleermuizen. Hierbij is echter geen sprake van onmisbare vliegroutes omdat er in de directe omgeving voldoende alternatieve vliegroutes aanwezig zijn in de vorm van bebouwing en groenstroken. Vervolgstappen ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen door de aanwezigheid van groen. Rondom de bebouwing in het plangebied is ruim voldoende alternatief foerageergebied van vleermuizen aanwezig, waardoor binnen het plangebied geen sprake is van onmisbaar foerageergebied. Het betreft hier voornamelijk openbaar groen, bomen en begroeiing van zowel nabij gelegen tuinen als gemeentelijk groen. Vervolgstappen ten aanzien van foerageergebieden van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Egel

In het plangebied zijn waarnemingen bekend van egel (NDFP, 2022). Tijdens het veldbezoek zijn echter geen (sporen van) egels aangetroffen. De struiken nabij de scholen en gymzalen en de dichte ondergroei van o.a. rode kornoelje, zwarte vlier, klimop in combinatie met het gazon vormen geschikt foerageergebied voor egel (zie figuur 4.2). De takkenhopen en gebladerte onder deze struiken en vegetatie bieden mogelijk verblijfplaatsen. Bij uitvoering van de plannen gaan mogelijk verblijfplaatsen en foerageergebied van egels verloren. In de omgeving van het plangebied is door de aanwezigheid van tuinen alternatief foerageergebied voorhanden. Egels leggen 's nachts vaak grote afstanden (meerdere kilometers) af en hebben een leefgebied van 10-20 ha (vrouwjes) tot 20-40 ha (mannetjes) (Zoogdiervereniging, 2021).

Figuur 4.2 Potentiële verblijfplaatsen egel gelegen naast scholen en gymzaal welke als gevolg van de sloop verwijderd worden. Bron foto's: Ecogroen.

Voor egel geldt sinds februari 2021 in Overijssel geen nadere onderzoeksplicht meer (Veldman, Troost & Klink, 2021). Het uitgangspunt is als volgt *“als op basis van de combinatie van de ecologische functiekaart(en) en het projectplan blijkt dat potentiële rustplaatsen en/of voortplantingsplaatsen worden beschadigd of vernield is een ontheffing nodig”* (Veldman, Troost & Klink, 2021). Omdat bij de toekomstige werkzaamheden leefgebied met mogelijke verblijfplaatsen verloren gaan, is het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. De volgende maatregelen zijn noodzakelijk:

- Wanneer (mogelijk) verblijfplaatsen van egel verloren gaan, is hiervoor een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Deze dient te worden aangevraagd bij bevoegd gezag (provincie Overijssel). Hiervoor dient een activiteitenplan opgesteld te worden waarin duidelijk wordt welke functie het plangebied heeft voor egel, welke effecten optreden en op welke wijze effecten voorkomen worden. De looptijd van een ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming is maximaal 20 weken.
- Bij de planning van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoensactiviteit van egel om verstoring in de meest kwetsbare perioden (kraam- en of overwinteringsperiode) te voorkomen. Normaliter is de meest geschikte periode voor het uitvoeren van (sloop)werkzaamheden 1 september - 1 november (weersafhankelijk).
- Voorafgaand aan het verwijderen van de vegetatie is het noodzakelijk om deze ongeschikt te maken voor egel door het kort te maken of door de vegetatie voorafgaand aan het verwijderen te inspecteren op aanwezigheid van egels. Het ongeschikt maken of verwijderen van de vegetatie is alleen toegestaan met een ontheffing Wet natuurbescherming en volgens de voorschriften in de ontheffing.
- Ter vervanging van de te verwijderen verblijfplaatsen dienen vervangende verblijfplaatsen te worden gerealiseerd. Om de periode tussen het verwijderen van bestaand leefgebied met verblijfplaatsen en de nieuwbouw te overbruggen, kunnen tijdelijke voorzieningen als egelkasten geplaatst worden. Daarnaast dienen in de nieuwe situatie binnen of in de directe omgeving van het plangebied nieuw leefgebied voor egel gerealiseerd te worden in de vorm van bijvoorbeeld bloemstroken, dichte vegetatie en egelkasten.
- Bovenstaande maatregelen dienen te worden uitgevoerd in overleg met een egeldeskundige.

Ontheffing voor egel wordt bij vrijwel alle aanvragen verleend, waarbij vooral de (on)mogelijkheid om alternatieve voorzieningen aan te brengen bepalend is voor het al dan niet verlenen van de ontheffing. Aan de ontheffingsvoorwaarde kan gezien onderstaande criteria worden voldaan, waardoor de ontheffing verleend kan worden:

- In voorliggende situatie kan de functionaliteit van de leefomgeving gegarandeerd worden door het realiseren van nieuw leefgebied met verblijfplaatsen voor egel in bijvoorbeeld tuinen van de nieuwbouw en openbaar groen en egels tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden te ontzien door vegetatie met mogelijke verblijfplaatsen ongeschikt te maken voor egel of onder ecologische begeleiding te verwijderen.
- Het belang van het verwijderen van vegetatie met mogelijke verblijfplaatsen van egel kan worden onderbouwd met het volgende belang: In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.
- Het ontbreken van alternatieven kan onderbouwd worden door aan te geven dat de sloop van de woningen en het verwijderen van de vegetatie locatiegebonden is, en dat de gemeente Almelo de voorkeur heeft om nieuwbouw te plegen binnen het stedelijk gebied (inbreiding).

Grondgebonden zoogdieren

Overige beschermde grondgebonden zoogdieren van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde zoogdieren zonder provinciale vrijstelling (zoals steenmarter en eekhoorn) zijn niet bekend en worden op basis van de terreingesteldheid (ontbreken van takkennesten en geschikte openingen) en het uitgevoerde onderzoek ook niet verwacht (NDFF, 2022). Wel kunnen in het plangebied aantal algemeen voorkomend grondgebonden zoogdieren voorkomen. Dit zijn onder andere huisspitsmuis en konijn, waarvan van de laatste sporen en verblijfplaatsen binnen het plangebied zijn aangetroffen. Bij werkzaamheden binnen het plangebied kunnen enkele exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

4.3 Vogels

Bij vogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregime (zie kader 2.1). Van veel vogels zijn de nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Voor een aantal vogelsoorten geldt dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (kader 4.2).

Kader 4.2 Vogels met jaarrond beschermde nesten in Overijssel

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt in Overijssel verstaan: in functie zijnde nesten van de ooievaar, boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, wespandief, zwarte wouw, slechtvalk, sperwer, steenuil, kerkuil, oehoe, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, boerenzwaluw, bosuil, huiszwaluw, raaf, torenvalk, zeearend en zwarte specht. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Vogels met jaarrond beschermde nesten worden op basis van bekende verspreidingsgegevens (NDFP, 2022; SOVON, 2022) en het uitgevoerde veldonderzoek niet in het plangebied verwacht. In het plangebied en de directe nabijheid (50 meter) van het plangebied zijn waarnemingen bekend van huismus en gierzwaluw (NDFP, 2022). Deze soorten nestelen in bebouwing, specifiek onder de eerste rij dakpannen (in het geval van de huismus) en kantpannen aan de zijkanten van woningen (in het geval van de gierzwaluw). De bebouwing binnen het plangebied bevatten geen pannen constructies en worden dus als ongeschikt geacht voor huismus en gierzwaluw. Hoewel het plangebied wel geschikt is als foerageergebied voor deze soorten betreft dit geen essentieel foerageergebied gezien de grote hoeveelheid van alternatieven in de nabije omgeving in de vorm van tuinen en openbaar groen. Vervolgstappen voor vogels met jaarrond beschermde nesten zijn niet aan de orde.

Overige vogels

In en rond het plangebied is broedbiotoop aangetroffen voor algemene broedvogels. In de bomen en groenelementen rond de gebouwen worden algemene broedvogels zoals merel, roodborst, ekster, houtduif en Turkse tortel verwacht.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Verstoren is echter alleen verboden wanneer de storing van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort. Voor de te verwachten soorten kan verstoring die van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding (altijd) worden voorkomen door te werken buiten het broedseizoen.

In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Daarmee is het dus van belang of een broedgeval wordt beschadigd of verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste soorten kan de periode tussen 1 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. Houtduif en merel kunnen tot in november broedsels beginnen, maar ook al voor februari starten met nestelen. Daarom adviseren we – zeker wanneer werkzaamheden binnen de periode van half februari – 15 november worden gestart - om een broedvogelcontrole uit te voeren. Tijdens de broedvogelcontrole wordt bepaald of zich broedende vogels ophouden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Bij het aantreffen van nesten van vogels wordt in overleg met een ecologisch deskundige bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.

4.4 Amfibieën

In het plangebied ontbreekt (permanent) oppervlaktewater, waardoor voortplanting van amfibieën is uitgesloten. Op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en verspreidingsgegevens (o.a. NDFP, 2022) wordt ook overwintering van de soorten in de Habitatrictlijn, de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde amfibieën zonder provinciale vrijstelling (zoals knoflookpad, poelkikker en heikikker) uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Wel is overwintering van algemene amfibieënsoorten zoals gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander te verwachten in aanwezige ruigtes, rommelhoekjes, (muizen)holen en de strooisellaag binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Bij uitvoering van de werkzaamheden kunnen enkele exemplaren van bovengenoemde vrijgestelde amfibieën geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Overijssel vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze amfibieën niet aan de orde is.

4.5 Dagvlinder

Grote weerschijnvlinder

In de directe omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van grote weerschijnvlinder (NDFF, 2022). Dit is een zeldzame, beschermde vlinder in Nederland wiens ei-afzet afhangt van wilgenbomen. In het plangebied zijn geen wilgenbomen aanwezig waardoor beschermd leefgebied van deze soort uitgesloten wordt. Zodoende zijn vervolgstappen ten aanzien van de grote weerschijnvlinder niet aan de orde.

Overige beschermde vlinders

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens wordt binnen het onderzoeksgebied geen voortplantingsplaatsen of andere plaatsen van belang voor beschermde vlinders verwacht (NDFF, 2022). Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor dagvlinders.

4.6 Overige soorten

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens wordt binnen het onderzoeksgebied geen voortplanting of vaste verblijfplaatsen verwacht van beschermde reptielen, vissen en ongewervelden (NDFF, 2022). Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor deze soortgroepen.

5. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Gemeente Almelo (1977). Bebouwde kom Boswet 1975, afdeling groen en recreatie. 3-2-1977.

NDFF (2022). Nationale databank flora en fauna. Uitvoerportaal (<https://ndff-ecogrid.nl>). Laatste raadpleging in januari 2022.

Overheid (2021). Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). <https://wetten.overheid.nl/BWBR0030378/>. Geraadpleegd 21 september 2021.

Provincie Overijssel. (2022). Omgevingsverordening Overijssel (29 juni 2022).

Veldman, J., C. Troost en A. Klink (2021). Brochure Soortbescherming in Overijssel. Provincie Overijssel, Zwolle

Internet

Overheid.nl (2022). (Wet natuurbescherming, <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-02-17>).

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus (2021). Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur, Vleermuisprotocol 2021. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl.

